

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Андрій КИРИЧЕНКО

«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи психології та педагогіки

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	Історія та археологія
Факультет	Економічний

Кропивницький - 2024

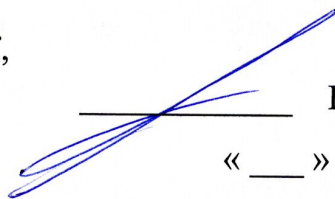
Робоча програма навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки» для здобувачів першого освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 032 «Історія та археологія».

Укладач: Вікторія Барабаш, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри історії, археології,
інформаційної та архівної справи

Василь ОРЛИК

« ___ » _____ 2024 р.

Декан економічного факультету

Наталія ШАЛІМОВА

« ___ » _____ 2024 р.

Барабаш В. А.
ЦНТУ, 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна навчання	форма
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 – Гуманітарні науки	Загальної підготовки	
	Спеціальність: 032 Історія та археологія		
Загальна кількість годин 90 7 семестр – 90 год.	Освітня програма: Історія та археологія	Рік підготовки	
		4-й семестр	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітній рівень: Перший (бакалаврський)	Практичні	
		16	
		Самостійна робота	
		58	
		Індивідуальні завдання	
		Вид контролю:	
		залік	

Мова навчання: **Українська.**

Примітки:

Загальної підготовки

Види контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: пізнання закономірностей психічної діяльності та індивідуально-психологічних властивостей особистості, проблем сучасного навчання і виховання у закладах вищої освіти; сприяння розвитку і формуванню творчої особистості як найвищої цінності суспільства, підвищенню рівня психолого-педагогічної компетентності майбутнього фахівця.

Завдання вивчення дисципліни:

- надати базові знання щодо специфіки психологічного осмислення людської поведінки і діяльності;
- формувати уявлення про предмет, структуру, методологію психологічної науки, отримання знань про основні тенденції розвитку психології, її історію, сучасні напрямки і концепції;
- сформувані уявлення про основи педагогічної науки, теорії виховання та теорії навчання;
- сформувані систему знань про психологічні механізми навчання, виховання, соціалізації та розвитку особистості, форми і методи педагогічного керівництва ними;
- надати базові знання методів психологічного та педагогічного досягнення дійсності;
 - формувати високу світоглядну й методологічну культуру майбутнього фахівця.

Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути такі компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 10. Здатність працювати в команді.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

Програмні результати навчання

ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

Соціальні навички (soft-skills):

Здатність здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал.

Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи розв'язання проблеми.

Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність).

Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні основи психології

Тема 1. Вступ до дисципліни. Визначення предмета психології та педагогіки. Взаємозв'язок цих наук. Значення психологічних та педагогічних знань в діяльності людини. Завдання і функції сучасної психології. Структура психологічної науки. Зв'язок психології з іншими науками.

Тема 2. Історичні етапи розвитку психологічної науки. Визначення понять «психологічна парадигма», «психологічна школа», «психологічні напрями». Стародавня психологія як вчення про душу. Особливості стародавніх уявлень про психічне. Розвиток психології як науки про свідомість. Головні парадигми сучасної психології. Психоаналіз. Неофрейдизм. Концепція біхевіоризму. Гуманістична психологія. Гештальтпсихологія.

Тема 3. Пізнавальні процеси психіки особистості. Поняття особистості в психології. Структура основних форм прояву психіки особистості. Основні аспекти психологічної теорії когнітивного розвитку людини. Пізнавальні психічні процеси: відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, увага, уява, мова і мовлення. Сутність і роль інтелекту. Коефіцієнт інтелекту. Теорія когнітивного дисонансу.

Тема 4. Психологія спілкування. Поняття про спілкування, його види, рівні функції. Спілкування як обмін інформацією. Специфіка обміну інформацією між людьми. Комунікативні бар'єри. Вербальна комунікація. Мова. Невербальні засоби спілкування.

Змістовий модуль 2. Загальні основи педагогіки

Тема 5. Загальні основи педагогіки як науки, теорії і практики професійної діяльності викладача. Педагогіка як наука, її становлення і розвиток.

Предмет педагогіки та її завдання. Функції педагогіки. Виникнення і розвиток педагогіки. Основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Тема 6. Освіта в соціокультурному вимірі. Зміст і цілі функціонування освітньої системи. Моделі освіти в сучасному світі. Характеристика педагогічного процесу. Україна в світовому освітньому просторі.

Тема 7. Основи дидактики. Розуміння дидактики. Закономірності навчання. Принципи навчання. Види і стилі навчання. Поняття методів і прийомів навчання. Типи навчання. Форми організації навчання. Концепції навчання.

Тема 8. Сучасні технології в освіті. Сутність і класифікація освітніх технологій. Технологія інтерактивного навчання. Модульно-рейтингова і кредитно-модульна технології навчання. Ігрові технології в сучасній освіті. Нові інформаційні технології. Дистанційне навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Загальні основи психології					
Тема 1. Вступ до дисципліни. Визначення предмета психології та педагогіки.	11	2	2		7
Тема 2. Історичні етапи розвитку психологічної науки.	12	2	2		8
Тема 3. Пізнавальні процеси психіки особистості.	11	2	2		7
Тема 4. Психологія спілкування.	11	2	2		7
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8		29
Змістовий модуль 2. Загальні основи педагогіки					
Тема 5. Загальні основи педагогіки як науки, теорії і практики професійної діяльності викладача.	11	2	2		7
Тема 6. Освіта в соціокультурному вимірі.	11	2	2		7
Тема 7. Основи дидактики.	12	2	2		8
Тема 8. Сучасні технології в освіті.	11	2	2		7
Разом за змістовим модулем 2	45	8	8		29
Усього годин за VII семестр	90	16	16		58

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Змістовий модуль 1. Загальні основи психології</i> Визначення предмета психології та педагогіки. Взаємозв'язок цих наук. Завдання і функції сучасної психології. Структура психологічної науки. Зв'язок психології з іншими науками.	2
2	Історичні етапи розвитку психологічної науки.	2
3	Пізнавальні процеси психіки особистості.	2
4	Психологія спілкування	2
5	<i>Змістовий модуль 2. Загальні основи педагогіки</i> Загальні основи педагогіки як науки, теорії і практики професійної діяльності викладача.	2
6	Освіта в соціокультурному вимірі.	2
7	Основи дидактики.	2
8	Сучасні технології в освіті.	2
Всього:		16

6. Самостійна робота

Для опанування матеріалу дисципліни «Основи психології та педагогіки», окрім лекційних, практичних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Основні види самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з довідковими матеріалами.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Підготовка до проміжного й підсумкового контролю.
5. Опрацювання окремих розділів програми, які не розглядаються під час аудиторних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення предмета психології та педагогіки. Взаємозв'язок цих наук. Значення психологічних та педагогічних знань в діяльності людини.	7
2	Визначення понять «психологічна парадигма», «психологічна школа», «психологічні напрями». Стародавня психологія як вчення про душу. Особливості стародавніх уявлень про психічне. Розвиток психології як науки про свідомість. Головні парадигми сучасної психології.	8
3	Пізнавальні процеси психіки особистості. Поняття особистості в психології. Структура основних форм прояву	7

	психіки особистості. Основні аспекти психологічної теорії когнітивного розвитку людини. Пізнавальні психічні процеси: відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, увага, уява, мова і мовлення. Сутність і роль інтелекту.	
4	Поняття про спілкування, його види, рівні функції. Спілкування як обмін інформацією. Специфіка обміну інформацією між людьми. Комунікативні бар'єри. Вербальна комунікація. Мова. Невербальні засоби спілкування.	7
5	Педагогіка як наука, її становлення і розвиток. Предмет педагогіки та її завдання. Функції педагогіки. Виникнення і розвиток педагогіки. Основні категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками.	7
6	Зміст і цілі функціонування освітньої системи. Моделі освіти в сучасному світі. Характеристика педагогічного процесу. Україна в світовому освітньому просторі.	7
7	Розуміння дидактики. Закономірності навчання. Принципи навчання. Види і стилі навчання. Поняття методів і прийомів навчання. Типи навчання. Форми організації навчання. Концепції навчання	8
8	Сутність і класифікація освітніх технологій. Технологія інтерактивного навчання. Модульно-рейтингова і кредитно-модульна технології навчання. Ігрові технології в сучасній освіті. Нові інформаційні технології. Дистанційне навчання.	7
	Всього:	58

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для реалізації творчих можливостей здобувачів вищої освіти через індивідуально-спрямований розвиток їхніх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. Індивідуальні завдання виконуються здобувачем вищої освіти самостійно і не входять у його тижневе аудиторне навантаження. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких складається на кафедрі і затверджується завідувачем кафедри. До індивідуальних завдань можна віднести такі види навчальної діяльності: написання рефератів, есе, виконання проблемно-пошукових завдань, підготовка до виступів на конференціях, участь в олімпіадах тощо.

7.1. Орієнтовна тематика рефератів

1. Значення психології для життєдіяльності сучасного суспільства.
2. Галузі сучасної психології.

3. Методи психології.
4. Сучасні психологічні теорії особистості.
5. Характеристика основних категорій педагогіки вищої школи.
6. Вища школа як педагогічна система.
7. Психоаналіз: співвідношення свідомості і несвідомого.
8. Гуманістичні теорії особистості.
9. Розвиток вітчизняної психології: основні етапи та представники.
10. Основні ідеї представників гуманістичної психології.
11. Теорія когнітивного дисонансу Леона Фестінгера.
12. Емоційно-вольові процеси в навчально-професійній діяльності студента
13. Спілкування як основа діяльності й умова формування особистості.
14. Шляхи підвищення ефективності навчального процесу у вищій школі.
15. Активізація пізнавальної діяльності як проблема та головне завдання педагогіки вищої школи.
16. Києво-Могилянська академія як сучасний університет
17. Педагогічна спадщина Григорія Сковороди.
18. Класичні університети України періоду нової та новітньої історії.
19. Українська вища школа доби Центральної Ради.
20. Зросійщення школи й освіти в Україні (1958 –1990 рр.).
21. Розвиток вищої освіти на Кіровоградщині.
22. Інтеграція вищої школи України в європейську систему освіти.
23. Актуальні проблеми вітчизняної вищої освіти.
24. Вища освіта України в умовах війни та глобальних викликів.
25. Європейська система вищої освіти.
26. Зарубіжний досвід організації вищої освіти.
27. Міжнародна діяльність університету, як фактор підвищення якості освіти.
28. Особливості неформальної та формальної освіти: досвід країн Європейського Союзу та України.
29. Неформальна освіта у навчальних закладах України.
30. Світові моделі освіти.
31. Відмінності національної системи освіти від Європейської.
32. Сучасна класифікація методів навчання.
33. Інноваційні технології навчання.
34. Фактори самореалізації особистості викладача і студентів.
35. Сутність педагогічної інновації.

7.2 Варіанти проблемно-пошукових завдань

Проблемно-пошукові завдання для навчальної дисципліни «Основи психології та педагогіки», сприятимуть розвитку критичного мислення, аналітичних здібностей та творчого підходу до навчання:

Орієнтовна тематика проблемно-пошукових завдань

Тема «Психіка та її структура»

- Яким чином біологічні та соціальні фактори впливають на розвиток психіки? Наведіть приклади з реального життя.

- Порівняйте свідоме та несвідоме. Як несвідомі процеси можуть впливати на прийняття рішень людиною?

- Чи можливий розвиток психіки без впливу соціального середовища?

Проведіть уявний експеримент та обґрунтуйте свою думку.

Тема «Емоції та мотивація»

- Чому люди з однаковими зовнішніми умовами можуть мати різний рівень мотивації? Які психологічні механізми це пояснюють?

- Як позитивні та негативні емоції впливають на продуктивність людини?

Проведіть аналіз на прикладі конкретної ситуації.

- Розробіть власний метод мотивації для студентів у навчальному процесі.

Тема «Психологія особистості»

- Чи може характер людини змінюватися протягом життя? Проаналізуйте фактори, які сприяють цим змінам.

- Які риси особистості можуть бути ключовими для успіху в педагогічній діяльності? Обґрунтуйте свою відповідь.

- Як соціальне середовище формує унікальність особистості? Розгляньте приклади позитивного та негативного впливу.

Тема «Основи навчального процесу»

- Як вибір педагогічних методів впливає на успішність навчання? Порівняйте дві різні методики викладання однієї теми.

- Чому інтерактивні методи навчання стають дедалі популярнішими? Які їхні переваги та обмеження?

- Розробіть план практичного заняття з використанням проектного методу навчання.

Тема «Виховний процес у педагогіці»

- Як сучасні виклики, такі як цифровізація та соціальні мережі, впливають на виховання молоді?

- Порівняйте авторитарний та демократичний стилі виховання. Які наслідки вони можуть мати для розвитку особистості?

- Створіть програму виховного заходу з метою розвитку емпатії серед студентів.

Тема «Роль педагога у навчанні та вихованні»

- Як особистісні якості педагога впливають на ефективність навчального процесу? Наведіть конкретні приклади.

- Що важливіше для педагога: професійна компетентність чи емоційний інтелект? Обґрунтуйте свою точку зору.

- Розробіть рекомендації для молодих педагогів щодо подолання професійного вигорання.

Тема «Комунікація в педагогічному процесі»

- Які бар'єри можуть виникати у процесі комунікації між педагогом та студентом? Як їх подолати?

- Як невербальна комунікація може підсилювати або послаблювати ефективність педагогічного впливу?

- Проведіть аналіз успішної комунікативної стратегії, яку використовують педагоги для мотивації здобувачів.

Тема «Управління груповою динамікою»

- Запропонуйте практичний підхід, як сформувати позитивний соціально-психологічний клімат у групі?

- Проаналізуйте поведінку лідера в студентському колективі. Які його риси сприяють формуванню здорової атмосфери в групі?

Тема «Індивідуальний підхід у навчанні»

- Як визначити психологічні особливості особистості для побудови ефективного індивідуального підходу?

- Які методи варто застосовувати для роботи з учнями з різними типами темпераменту?

- Розробіть рекомендації для викладача щодо адаптації навчального матеріалу для дітей з особливими освітніми потребами.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Основи психології та педагогіки» застосовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1.1. Словесні методи навчання: бесіда, пояснення, розповідь, ознайомча лекція, лекція з елементами дискусії.

1.2. Робота з підручником, навчальним посібником тощо.

1.3. Наочні методи навчання: метод ілюстрування, метод демонстрування, спостереження.

1.4. Практичні методи навчання: практичні заняття у вигляді презентацій, рольові ігри, робота в Інтернет мережі; складання схем-опор, написання есе, укладання тез.

Інтерактивні методи навчання (дискусії, дебати, мозковий штурм, метод кейсів).

Активні методи навчання (моделювання професійної ситуації).

Інноваційні методи навчання:

- Проектно-дослідницький метод. Парі або групі студентів пропонується комплекс завдань чи проблемне питання. Метод спрямований на розвиток пошукових, аналітичних якостей студентів, а також навичок командної роботи.

- Робота з інформацією: складання відеооглядів, сторітелінг та ін.

- Заняття на основі інформаційно-комунікаційних технологій (включає роботу з додатками, віртуальними словниками та іншими ресурсами). Застосовуються такі інформаційно-комунікаційні технології та діджитал-інструменти: програмні продукти від Microsoft, цифрові інструменти Google, програмне забезпечення для проведення опитувань Kahoot, Mentimeter, хмарні презентаційні сервіси Canva, методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle, Zoom.

9. Методи контролю

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Рубіжний контроль успішності здобувачів вищої освіти проводиться під час проведення всіх видів аудиторних занять в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру.

Максимально загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі: у формі заліку – складає 50 балів; у формі екзамену – складає 30 балів.

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни «Основи психології та педагогіки» здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу навчальної роботи (засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи, виконання практичних та індивідуальних завдань).

Семестровий залік проводиться на останньому занятті, до початку заліково-екзаменаційної сесії. Оцінка здобувачам вищої освіти вище 60 балів може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи. В такому разі виставлення оцінки підсумкового семестрового контролю не передбачає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти на заліку. У разі, якщо сума рейтингових балів менша ніж 60, але виконані умови допуску до семестрового контролю, здобувач вищої освіти виконує на останньому за розкладом занятті залікову контрольну роботу. За бажанням, здобувач вищої освіти має право на виконання залікової контрольної роботи з метою підвищення кількості балів, які були набрані ним протягом семестру.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти під час вивчення дисципліни «Основи психології та педагогіки»

Поточний та підсумковий контроль											
I модуль					II модуль					Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	ЗК	T5	T6	T7	T8	ЗК2	100	100
8	9	9	9	15	8	9	9	9	15		

Примітка: T1, T2,...,T8 – тема програми; ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль.

10. Критерії та засоби оцінювання *Критерії оцінювання* знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ (С. 28–35) <http://surl.li/dfetv>.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінку «відмінно» (90-100 балів, A) отримує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв літературу, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, B) – отримує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку «добре» (74-81 бал, C) отримує здобувач, який:

- в загальному обсязі роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання,

передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – отримує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – отримує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок.

11. Методичне забезпечення: «Основи психології та педагогіки». Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія». ОПП «Історія та археологія» / Укладачі: Барабаш В. А., Коломієць О. Б. Кропивницький: ЦНТУ. 2024. 51 с.

12. Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#>.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#>.
3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» від 3 грудня 1999 р. № 1273-XIV // Організація роботи з іноземними студентами і розвиток міжнародного

співробітництва в освіті України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1273-14#>.

4. Міністерство освіти і науки України. Лист № 1/9-650 (2018, жовт. 23) керівникам закладів вищої освіти «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/124272_124272.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України». https://законодавство.com/download/postanova-vid-cherვნya-2021-673-pro-2021-90934.html#google_vignette.

6. Проект Закону України про академічну доброчесність. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/>

7. Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років. URL: <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>

8. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>

9. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р. № 1074. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-96-n#Text>

10. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-98-п#Text>

11. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#>.

12. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти. Лист керівникам закладів вищої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text>

Основна література

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Ред. Фінікова Т. В., Артюхова А. Є. Київ: Таксон. 2016. 234 с.

2. Бех І. Д. Патріотизм як цінність. 7 наукових позицій у національно-патріотичному вихованні. *Управління освітою*. 2018. № 6, С. 7–12.

3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: *підручник для студ. вищ. навч. закл.* 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.

4. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ : Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. 388 с.

5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України / гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

6. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: *підручник* / За ред. проф. І. В. Зайченка. Київ : Ліра-К, 2017. 484 с.

7. Карпенко О., Прокопів Л. Вища освіта у контексті євроінтеграції: *навч.-метод. посіб.* Дрогобич, 2019. 148 с.
8. Колобич О. П. Загальна психологія. Навч.-метод. посіб. Львів, 2018. 172 с.
9. Мариновська О.Я. Педагогічна інноватика & Менеджмент інновацій: *навч.-метод. посіб.* Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. 504 с.
10. Мітіна С. В. Психологія особистості: *навч.-метод. посіб.* Київ : Ліра, 2020. 274 с.
11. Москалець В. П. Загальна психологія: *підручн.* Київ : Ліра, 2020. 564 с.
12. Освіта в умовах воєнного стану. URL: <https://eo.gov.ua/osvita-v-umovakh-voiennoho-stanu/2022/04/11/>.
13. Прокопів Л. М. Сидорук О.М. Використання інноваційних технологій навчання як ефективною комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Освітні обрії.* 2020. №1(15). С. 75–79.
14. Прищак, М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: *курс лекцій.* Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
15. Сікорський П.І. Нова педагогіка. Львівська політехніка. Львів 2021. 540 с.
16. Стинська В., Прокопів Л. Технології формування лідера у процесі професійної підготовки викладача ЗВО. *Освітні обрії.* 2021. 1(52). С. 115-118.

Додаткова

1. Барабаш В. А., Глебова Л. В., Мехеда А. М. Науково-дослідницька діяльність у процесі формування професійної компетентності студентів-інформаційників. *Соціум. Документ. Комунікація*: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2020. Вип. 10. С.216 – 240. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10409>
2. Барабаш В. А. Громадянська культура майбутнього фахівця в контексті формування громадянського суспільства. *Наукові записки КДПУ імені В. Винниченка.* Сер. : Пед. науки: зб. наук. праць. Вип. 135. Кіровоград : Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка 2015. С. 53–56.
3. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Формування громадянської активності студентів у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін. *Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей.* Вип.5. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький, 2018. 360 с. http://nbuv.gov.ua/UJRN/colscart_2018_5_3.
4. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Інформаційні ресурси бібліотеки закладу вищої освіти як джерело розвитку інтелектуального та духовного потенціалу студентів. *Соціум. Документ. Комунікація*: збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я. М., 2019. Вип.6/2 (Спецвипуск). С.11–28. DOI:<https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&cluster=15532767756050326344&btnI=1&hl=uk>
5. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: *Навч. посіб.* 3-тє вид., доопрац. І доп. К.: Знання, 2008. 566 с.
6. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С.Б. Соціальна психологія. Київ: 2020. 243 с.
7. Мітіна С. В. Психологія особистості: навч.-метод. посіб. Київ : Ліра, 2020. 274 с.

8. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник: *Навч. посіб.*, 4-те вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2020.
9. Професійна освіта: андрагогічний підхід: *монографія* /за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид. О. О. Євенок. 2018. 452 с.
10. Роменец В., Маноха І. Історія психології ХХ століття. Київ : Видавництво Либідь, 2017. 1056 с.
11. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : *навч. посібник*. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146 с.
12. Савчин М. Загальна психологія: *Підруч.* Київ : Видавництво: ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
12. Терещук, В. І., Ільченко, А. М., & Семенишина, І. В. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти. *Академічні візії*, 2023, № 16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/157>.
13. Фіцула М.М. Педагогіка. URL: <http://bookstore.net.ua/moreinfo.php?Bookid=9>
14. Kelly A. Measuring competition and competitiveness. *Dynamic Management and Leadership in Education*. 2021. P. 218-224. doi: 10.4324/9781003217220-22
15. Mytsenko Valerii, Varabash Viktoriia, Bondarenko Anna. Formation of Soft Skills Among Future Specialists in Information, Library and Archival Affairs. *Наукові записки / Ред. кол. В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 199. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. 261 с. С. 82–87. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua>.*
16. MYTSENKO Valerii, BARABASH Viktoriia GLEBOVA Lyudmila. Educational potential of the activities of information institutions during the war period. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Випуск 208. С. 79–86. DOI:10.36550/2415-7988-2023-1-207-79-86.

Інформаційні ресурси

1. Освіта UA. URL: <https://osvita.ua/>
2. В.О. Сухомлинський. URL: <https://sukhomlynsky.com/ua>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua>.
4. Електронна бібліотека – підручники. URL: <http://www.info-library.com.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Наукова періодика України. Сайт електронних видань вищих навчальних закладів і наукових установ України. URL: <http://journals.uran.ua>
7. Національна академія педагогічних наук України <https://naps.gov.ua/>
8. Сервіси та інформаційні ресурси. Педагогіка вищої школи. URL: www.kspu.edu/Information/services.aspx
9. Higher Education Pedagogies ISSN: (Print) (Online) Journal homepage. URL: <https://www.tandfonline.com/loi/rhep20>
10. DeepL (перекладач) – <https://www.deepl.com/uk/translator>

Рекомендовані джерела неформальної освіти

1. Небайдужі: базові емоційні потреби та соціальна взаємодія
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+NI101+2023_T2
2. Стрес-менеджмент для освітян https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CARITAS+STRESS101+2023_T2
3. Академічна доброчесність: Онлайн-курс для викладачів
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2
4. Критичне мислення для освітян https://prometheus.org.ua/course/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T